

УДК 78,451

М.Р. Телішевський

ОПЕРНА СТУДІЯ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ СПІВАКА-ПРОФЕСІОНАЛА

Фахова підготовка вокаліста є складним комплексним процесом, оскільки включає дисципліни, у ході яких відбувається розвиток природних даних, володіння виконавським потенціалом на підставі вокальної техніки, формуються знання, уміння, навички, ерудиція, мислення, художній смак, стильність виконання тощо. Однак увесь цей комплекс вимагає координації і досвіду застосування у безпосередніх сценічних умовах, процесі створення переконливого музичного образу в співпраці й взаємодії з диригентом, хором, оркестром, партнерами по виконанню. Можливість здобути початковий досвід сценічного втілення художнього твору у стінах музичного ВНЗ дає лише практика участі у цілісних постановках чи масштабних розділах опер. Цю можливість надає оперна студія.

Унікальність оперної студії, як компоненту виняткової ваги, у плеканні вокаліста-професіонала, важко переоцінити. Практично кожен із вищих спеціалізованих музичних навчальних закладів України має подібну інституцію у своєму форматі. І кожна з них слугувала джерелом професійного росту і відіграла роль підготовчого етапу до старту у практичній діяльності видатних представників національного вокального мистецтва.

Необхідність даної складової у плеканні вокаліста підкреслювала, зокрема, у своїх розробках одна з засновниць кафедри сольного співу у Київській консерваторії проф. Олена Муравйова: «Щоб педагог міг відповідати за наслідки вокального виховання студента, його праця мусить бути такою, що зв'язує й контролює всі інші допоміжні дисципліни, пов'язані з вихованням голосу та співака-виконавця... В центрі уваги роботи в оперній майстерні мусить бути виховання співака-актора» [7; 130-131].

Окрім цього, оперні студії консерваторій постають експериментальними творчими колективами, які збагачують мистецьке життя міста та краю, включаючи у свій репертуар взірці світової класики, нерідко відсутні на місцевих професійних оперних сценах, здійснюють регіональні прем'єри творів національних та зарубіжних композиторів, реалізують фондові записи, співпрацюють з оперними театрами у масштабних проектах тощо. Історія кожної з оперних студій українських консерваторій, інститутів та музичних академій має власну генезу, комплекс традицій, зумовлений генеральними напрямками та пріоритетами діяльності, репертуарними тенденціями, технічно-вокальними, режисерськими установками. Усе це свідчить, що дослідження їх мистецького шляху заслуговує на глибокий науковий аналіз у контексті явищ полікультурного синтезу, соціокультурних запитів відповідної доби, привнесень здобутків різних вокальних шкіл, місця у творчій долі видатних співаків, композиторів, хорових та симфонічних диригентів. Натомість, подібних розвідок небагато. Вони фігурують переважно на сайтах навчальних закладів чи ювілейних виданнях і містять переважно статистичну формацію про діяльність окремих студій, видатних особистостей в їх історії, режисерські й диригентські новації з акцентуванням найважливіших постановок. До таких належать стаття ректора НМАУ ім. П.Чайковського В.Рожка [9], дослідження І.Юзюка [11] та Л.Мазепи [6]. Серед найбільш ґрунтовних – серія розвідок Л. Кучер [4; 5].

Метою даної статті є окреслити генезу традицій, етапи функціонування Львівської оперної студії та її значення в інших подібних структурних розділах провідних музичних ВНЗ України.

Характеризуючи національне значення оперної студії київського ВНЗ з нагоди його 70-річчя О.Рожок окреслив її як: «...унікальний підрозділ, де навчаються, удосконалюють, шліфують свою професійну майстерність майбутні зірки оперної сцени, диригенти, хормейстери, режисери музичного театру. Це – один із найавторитетніших музичних

осередків столиці України, на сцені якого з успіхом йдуть 20 оперних вистав зарубіжної і вітчизняної класики, твори сучасних композиторів, експериментальні роботи молодих оперних режисерів – студентів Академії, концертні виступи провідних художніх колективів України та виконавців, обдарованої молоді» [9; 22].

Оперна студія Київської консерваторії започаткована у 1938 році такими виданими діячами музичного мистецтва, як педагоги вокалу Олена Муравйова, Василь та Олена Цветкови, Олександра Шперлінг, диригенти Фелікс Блуменфельд, Володимир Пірадов, Веніамін Тольба; режисери Олександр Колодуб, Юхим Лішанський, Олександр Завіна та ін.

Її вишкіл пройшли ще будучи молодими співаками А.Мокренко, Д.Петриненко, Н.Ткаченко та багато майбутніх оперних зірок¹. Студія має власне театральне приміщення з глядацькою залю на 700 місць, а її щорічний репертуар складають майже 20 творів різних епох та стилів.

Цілком інший шлях пройшла оперна студія у Харкові, яка, будучи автономною інституцією від 1939 р., лише у січні 1951 р. увійшла до складу державної консерваторії. У той період вона відіграла важливу роль у сценічній підготовці видатного українського співака Б.Гмирі: «Працюючи з 1936 р. в оперному театрі², на момент закінчення консерваторії (в 1939 р.) Борис Романович виконав там 12 партій, серед яких і партію Бориса Годунова. З успіхом у партії Бориса співак виступив саме в студійній виставі, бо умови студійної підготовки з її послідовністю й поступовістю сприяли бажаному результату. Вистава одержала високі оцінки преси й залишила яскравий слід у музичному житті міста» [1].

У наш час Оперна студія, як складова музичного ВНЗ, проводить репетиції і вистави в ХАТОБ ім. М.Лисенка, не поступаючись у інтенсивності діяльності київському, з традиційною щорічною прем'єрною постановкою [3].

Дещо пізніше – 1949 року, створена кафедра оперної підготовки Одеської консерваторії (тепер – національної музичної академії) ім. А.Нежданової – четвертого вищого музичного навчального закладу на території Російської імперії, а в подальшому – одного з найвагоміших осередків підготовки вокальних кадрів в Україні. Її роботу очолила професор Є.Дублянська, яка 1959 року ініціювала заснування оперної студії консерваторії, де ставилися опери західноєвропейських і вітчизняних композиторів (серед перших зірок оперних сцен у її стінах навчалися сценічній майстерності Б.Руденко та Р.Сергієнко, в подальшому цей перелік доповнили численні виконавці міжнародного масштабу³) [8].

У цьому переліку гідне місце належить Оперній студії Львівської державної консерваторії (нині – Національної музичної академії) ім. М.Лисенка. Виводячи генезу цієї структури навчального закладу, варто звернути увагу на сформовану традицію співпраці не лише фахівців, але й установ музичної й театральної спеціалізації в контексті полікультурних традицій фахової освіти міста як західноукраїнського мистецького центру.

Серед музичних закладів, які функціонували в місті на поч. ХХ століття домінуючим значенням вирізняються три: Консерваторія Галицького (Польського) музичного товариства (ГМТ/ПМТ), приватний Львівський музичний інститут А.Нементовської (ЛМІ, згодом – Львівська музична консерваторія ім. К.Шимановського) та український навчальний заклад – Вищий музичний інститут ім. М.Лисенка у Львові (ВМІЛ). У кожному з них присутні форми взаємодії виховання акторської та вокальної майстерності. Так, згідно досліджень навчальної документації Л.Мазепою, найстаріша консерваторія Львова – Консерваторія ГМТ ще у 1891 р. мала утворений «окремий відділ для формування артистів драми і опери та для піднесення польської сцени і опери»⁴ [6; Т. 1; 154] на базі «школи декламації», що складався з «драматичної» та «оперної» за взірцем європейських шкіл музики і драматичного мистецтва. Участь у її діяльності видатного педагога-методиста вокалу проф. В.Висоцького зумовила глибоку підготовку вагомого корпусу визначних польських та українських співаків: Ірени Богусс-Геллер, Яніни Королевич-Вайдову, Адама Дідура, Чеслава Заремби, Соломії

Крушельницької, Олександра Мишуги, Модеста Менцінського та ін [2]. Згодом, у 1922 р., один з учнів В.Висоцького, Ч.Заремба, очолив власну Оперну школу, будучи в той час педагогом консерваторії ГМТ, який вів оперний та майстеркурс для вокалістів (аналог виконавської асистентури). Вона співпрацювала з Драматичною школою Ф.Фрончковського і ставила за мету «повну підготовку до виступів в опері або опереті»⁵ [6; 176-177]. Ці заклади ставили повноцінні оперні вистави (в т.ч. «Викрадення з сералю» В.-А. Моцарта, «Севільський цирульник» Дж. Россіні, «Травіата» Дж. Верді і «Євгеній Онегін» П.Чайковського, «Віндзорські кумоньки» О.Ніколаї, масштабні сцени з опер Ш.Гуно, С.Монюшка, Дж. Верді, Р.Вагнера, Дж. Пучіні та ін.). Оперна школа Ч.Заремби мала сформовану оперну бригаду, з якою гастролював містечками Галичини. Звертає на себе увагу й факт постановки «Фіделіо» Л. ван Бетовена у 1929 р. на сцені Великого театру (сьогодні – Національний театр опери і балету ім. С.Крушельницької), що свідчить про налагодження співпраці з професіоналами та достатній рівень фахової підготовки студентів.

Власну «оперну школу» в ЛМІ А.Нементовської засновано у 1921 р., керівниками якої стали оперний диригент Ю.Лерер та режисер С.Тарнавський. Пізніше, в 1927/28 навчальному році, було оголошено «вписи на підготовчі курси до кваліфікаційного екзамену на артистів опери і оперети» [6; 203, 11; 44] – тобто на цільову спеціалізацію.

Ще від 1915 р. виношуються ідеї заснування подібної інституції у Вищому музичному інституті ім. М.Лисенка у Львові з метою різнопланової підготовки «артистів окремих для драми, опери і оперети. Артист, що є *Mdchen fr Alles* (тобто – на всі випадки – *М. Т.*) як се було доси практиковане в українським театрі, і нині грає в «Фавсті», завтра в «Бароні циганським», а третього дня в «Ой не ходи Грицю», або «Вію», не може ні одної з тих роль добре вистудіювати і відіграти, бо і годі сего від нього вимагати», – зазначає тогочасна преса [6; 238-239]⁶.

Співпраця українського музичного вишу у Львові з музично-театральними організаціями бере початок від 1920-х років. Тоді в обох залах ВМІ ім. М.Лисенка, (Великому і Малому – єдиних з доступних українським театральним діячам) постійно діє театр «Руської/Української бесіди», а його директором стає видатний композитор та громадський діяч В.Барвінський – очільник інституту. Протягом 1921-1924 рр. активно діє Союз українського театального мистецтва у Львові, силами якого поставлена опера Б.Сметани «Продана наречена» за участю музичних сил інституту. Оркестр ВМІЛ спільно з «Руською Бесідою» від 1920 р. здійснюють постановки опер українських композиторів «Купало» (в тогочасних афішах – «Ніч на Івана Купала») А.Вахнянина, «Наталка Полтавка» та «Чорноморці» М.Лисенка, «Катерина» М.Аркаса, якими щороку у жовтні відкриваються театральні сезони трупи. У співпраці з С.Людкевичем (автором оркеструвань та диригентом) в залах ВМІ ставляться музично-драматичні вистави, опери і оперети: «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемівського, «Галька» С.Монюшка, «Ой, не ходи Грицю» М.Старицького, «Верховинці» Ю.Коженьовського. 5 вересня 1920 р. відбулася прем'єра опери-хвилинки М.Лисенка «Ноктюрн» під орудою С.Людкевича в редакції для камерного оркестру. Надалі композитором послідовно здійснюються редакції з урахуванням наявного виконавського потенціалу⁷, а прем'єри оперних композицій на кінець навчального року стають традицією.

У 1930-ті роки на сцені ВМІ виступає трупа театру ім. Тобілевича, яка ставить опери М.Лисенка, Б.Сметани, С.Монюшка, М.Аркаса, С.Гулака-Артемівського та оперети І.Кальмана, Ф.Легара, Й.Штрауса, формуючи новий формат репертуару для української громади міста і краю.

З подіями окупаційного періоду та початком встановлення радянського режиму в західноукраїнських землях пов'язане гальмування процесів вокального виховання в безпосередній театральній діяльності та докорінна реорганізація системи фахової музичної освіти, в зв'язку з чим її вищий щабель сконцентрувався у Львівській державній

консерваторії, створеній 1939 р. шляхом злиття трьох названих вище ВНЗ та інституту музикології філософського факультету Львівського університету.

Налагодження діяльності оперної студії під орудою театрального режисера Р.Романовського в новоствореному навчальному закладі припадає на 1959 р. Основу репертуару склали композиції українських митців – одноактні опери у редакції С.Людкевича «Ноктюрн» М.Лисенка і «Сотник» М.Вериківського, а також «Вечорниці» П.Ніщинського. Невдовзі здійснено низку новітніх редакцій та прем'єрних виконань: 16 листопада 1960 р. за участю хору здійснена прем'єра нової редакції С.Людкевича опери С.Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» (у чотирьох діях), у 1964 р. були підготовані масштабні композиції з винятково важливою роллю хорових епізодів: «Тарас Бульба» М.Лисенка, «Травіата» Дж. Верді, поновлено «Алеко» С.Рахманінова. Прем'єра опери «Милана» Г.Майбороди, що відбулася 7 грудня 1972 р., була підготована за участю в майбутньому знаних співаків І.Нагірного, Г.Чорноби, П.Турянського, Н.Свободи та ін.

Не маючи власного приміщення труп студії працює на найрізноманітніших сценах, серед яких Театр юного глядача ім. М.Горького, а також оперний театр, філармонія, виробничі та заводські клуби, сцени виїзних концертів тощо. Однак вишкіл оперної студії став стартом творчого злету завідувача кафедри, соліста Львівської опери В.Ігнатенка (свого часу особливо успішними образами стали Андрій в опері М.Лисенка «Тарас Бульба» та Ликов в опері «Царева наречена» М.Римського-Корсакова).

Від перших днів існування студії її солістами стали також молоді виконавці, які згодом гідно представляли львівську вокальну школу на різноманітних оперних сценах та вели плідну педагогічну роботу. В їх переліку – імена професора вокального класу Дрогобицького державного педуніверситету ім. І.Франка, завідувача кафедри народних інструментів та вокалу, заслуженого працівника освіти України, оперного та концертно-камерного співака К.Сятецького, викладача Львівської національної музичної академії ім. М.Лисенка (1968-2012 рр.), оперного співака В.Лужецького, оперної співачки, народної артистки України, професора Т.Дідик, солістки Великого театру в Москві Г.Чорноби, народної артистки України професора В.Чайки, соліста Львівського театру опери та балету Я.Головчука, Заслуженої артистки України Н.Свободи та ін.

Період 1970-1980-х років знаменується оновленням репертуару з постановками на сценах оперного театру, ТЮГ ім. М.Горького, Драматичного театру ім. М.Заньковецької (повноцінна сценічна версія опери «Дон-Жуан» В.-А. Моцарта, «Севільський цирюльник» Дж. Россіні, поновлення «Алеко» С.Рахманінова, прем'єра «Ноктюрну» М.Лисенка, яка відбулась 5 квітня 1979 р., «Заграва» А.Кос-Анатольського (1 дія), «Сотник» М.Вериківського (9 березня 1980 р.), «Іоланта» П.Чайковського (8 травня 1980 р.), «Пригоди весільної ночі» Ж.Оффенбаха (2 квітня 1981), «Таємний шлюб» Д.Чімарози (3 травня 1982 р.), «Муса» О.Тактакішвілі (28 лютого 1983 р.). Серед визначних прочитань цього періоду виділяються «Іфігенія в Тавриді» К.Стеценка за драмою Лесі Українки, приурочена до 100-літнього ювілею її автора з подальшим створенням його телеверсії (УТБ, 11 вересня 1982 р.).

«Успішна діяльність колективу оперної студії не могла не зацікавити керівництво. Між ЛДМА ім. М.Лисенка і театром було укладено угоду про творчу співдружність, згідно з якою кращі вистави студії включалися до театрального репертуару» [11; 52].

Велику театральну сцену від 1993 р. надано для державних іспитів випускникам консерваторії, де ставляться «Травіата», «Алеко», «Кармен», а також «Купало» А.Вахнянина й «Роксоляна» Д.Січинського у редакції М.Скорика, в яких від постає продовжувачем лінії С.Людкевича (1, 8, 14 листопада 1994 р.). Оперу «Купало» поставлену у квітні 1990 р.

Після повторної прем'єри на сцені Оперної студії Київської державної консерваторії ім. П.Чайковського у 1992 р. твір записано у фонд Державної телерадіокомпанії. В її постановці задіяні перспективні виконавці, що стрімко реалізували себе у фаховій сфері: директор оперної студії М.Заборський, лауреат Міжнародного конкурсу ім. І.Алчевського, дипломант Міжнародного конкурсу ім. П.Чайковського (Москва), соліст оперного театру та викладач

вокалу В.Дудар, солісти опери М.Пшеничка, С.Бень, О.Чорна та В.Чібісов.

Постійна співпраця з Львівським театром опери та балету (особливо цінна за умов відсутності адаптованої для вокальних потреб сценічної бази) розпочинається у березні-травні 1995 р. постановками опер «Шукачі перлів» Ж.Бізе та «Любовний напій» Г.Доніцетті, подальшим виконанням твору в Польщі у жовтні 1997 року.

Новим витком діяльності студії стала доба державної незалежності України.

Із 2003 р. вона отримала власний репетиторій. Серед важливих оперних прем'єр цього періоду слід назвати цілісну постановку історичної опери С.Людкевича «Довбуш» (28 квітня 2009 р.), приурочену до 155-річчя заснування Академії, 130-річчя від дня народження автора твору С.Людкевича та 50-річчя оперної студії. У цей час власну дорогу на велику оперну сцену в її стінах успішно почали лауреат конкурсу Баварського радіо і телебачення, солістка Віденської Опери З.Кушплер, заслужений артист України, лауреат Міжнародного конкурсу ім. С.Крушельницької, ст. викладач ЛНМА ім. М.Лисенка О.Сидір, оперний співак, лауреат II премії всесоюзного конкурсу «Нові імена» (Москва), переможець міжнародних конкурсів оперних співаків ім. С.Крушельницької у Львові, конкурсу вокалістів «Бельведере» у Відні (Австрія), народний артист України, ст. викладач С.П'ятничко, соліст оперних театрів Варшави, Лодзі, Вроцлава, Брно, народний артист України А.Шкурган, лауреат Міжнародного конкурсу ім. С.Крушельницької О.Ленишин (Україна-Нідерланди), солістка Дюссельдорфської «Німецької опери на Рейні», лауреат Міжнародних конкурсів Н.Ковальова, соліст Дармштадтської опери (Німеччина), лауреат Міжнародних конкурсів О.Притолок, лауреат 14 Міжнародних конкурсів, солістка оперних театрів Афін, Бергамо, Венеції, Ніцци, Рима С.Соловій (Україна-Італія) та ін.

Як бачимо, Львівська оперна студія має власний шлях становлення традиції формування співака-професіонала, що базується на їх тяглоті, досвіді й педагогічних напрацюваннях корифеїв вокального мистецтва трьох вищих навчальних закладів, при яких діяли осередки оперного мистецтва у вигляді музично-драматичних чи оперних шкіл, та у формі співпраці з театральними трупами, що мали у власному репертуарі музично-драматичні вистави, оперети та опери. Можливість послідовної роботи у комплексних сценічних умовах під орудою досвідчених педагогів з практичним досвідом оперного виконавства, наявність регламентованих навчальних планів, спеціалізацій, різнопланова співпраця з оперним театром, регулярна робота на оновленням та редагуванням масштабного репертуару створили потужне підґрунтя для успішної діяльності оперної студії Львівської національної музичної академії ім. М.Лисенка як одного з провідних осередків навчання, реалізації патріотично-виховної, просвітницької місії, здійснення першопрочитань новітньої оперної літератури. Переконливим результатом якісної підготовки є успіхи вихованців кафедр сольного співу та оперної підготовки на виконавській та педагогічній нивах у Львові, в Україні та за кордоном.

Примітки

¹ Зокрема, київська оперна студія відкрила шлях у мистецтво львів'янці О.Кровицькій – примадонні New York City Opera. Її випускними партіями в Оперній студії консерваторії були Маргарита з опери «Фауст» Ш.Гуно й Татьяна з опери «Євгеній Онегін» П.Чайковського.

² Мається на увазі Харківська оперна студія, що діяла в приміщенні Будинку культури Червоної Армії, оскільки не мала свого приміщення.

³ Народні артисти СРСР Бела Руденко, Євгенія Чавдар, Раїса Сергієнко, Михайло Гришко; Народні артисти України – Ольга Благовидова, Галина Олійниченко, Микола Огренич, Анатолій Бойко, Галина Поліванова, Іван Пономаренко, Зоя Христинч, Людмила Ширина, Анатолій Капустін, Таїсія Пономаренко, Анатолій Дуда, Людмила Довгань, Тетяна Анісімова, Тетяна Буркацька, Лариса Стадниченко, Василь Навротський, Ольга Оганезова; народний артист Росії Михайло Кіт та ін.

4 Sprawozdanie GTM za rok 1890/91, s. 3-4.

5 «Kurjer Lwowski», 1922, 25.VIII., s. 6.

6 «Діло», 1915, 5.XII., ч. 115, збережено правопис документу.

7 У 1935 році ним завершено оркестрування та написана вставна третя дія до «Запорожця за Дунаєм С.Гулака-Артемовського під батуту нещодавнього випускника праської консерваторії М.Колесси, наступного року – нова редакція та інструментування «Вечорниць» П.Ніщинського. У 1940-х роках композитором здійснені інструментування та редакції опер «Утоплена» М.Лисенка, «На русалчин великдень» М.Леонтовича.

Список використаної літератури

1. *Говорухіна Н. О.* Вплив харківської вокальної школи на формування творчої майстерності Б. Р. Гмири / Н. О. Говорухіна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>

2. *Жишкович М. А.* Освітньо-педагогічні аспекти розвитку вокального мистецтва Львова (друга пол. XIX – перша пол. XX ст.): монографія / М. А. Жишкович. – Л. : СПОЛОМ, 2012. – 254 с.

3. *Кафедра оперної підготовки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dum.kharkov.ua>

4. *Кучер Л. І.* Оперна студія Харківського держ. ун-ту мист. ім. І. Котляревського : до 70-річчя від дня заснування / Л. І. Кучер. – Х. : ХДУМ, 2009. – 68 с.

5. *Кучер Л. І.* Оперні студії: історія і сучасність : навч. посіб. / Л. І. Кучер. – Х. : Торсінг, 2002. – 204 с.

6. *Мазепа Л.* Шлях до муз. академії у Львові: у 2 т. / Л. Мазепа, Т. Мазепа. – Л. : СПОЛОМ, 2003. – Т. 1. – 288 с.; Т. 2. – 200 с.

7. *Муравйова О.* Спогади. Матеріали / О. Муравйова. – К. : Муз. Україна, 1984. – 150 с.

8. *Оперна студія* // Одеській державній музичній академії ім. А. В. Нежданової – 90 / редкол.: О. І. Самойленко, О. М. Маркова, С. В. Мірошниченко, Р. М. Розенберг ; гол. ред.: О. В. Сокол ; – О., 2003. – С. 191-195.

9. *Рожок В.* Оперна студія Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : історія і сучасність (до 70-річчя від дня заснування) [Електронний ресурс] / В. Рожок // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – Вип. 89. Сучасний оперний театр і проблеми оперознавства : зб. ст. – К., 2010. – С. 21-46. – Режим доступу: <http://operna-nmau.kiev.ua>

10. *Хроніка-запис проведення вистав та концертів оперної студії (1965-1999 рр.).* – Рукопис.

11. *Юзюк І.* Кафедра оперної підготовки та оперна студія / І. Юзюк // Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. – Л. : СПОЛОМ, 2003. – С. 46-53.

Резюме

Розглядається специфіка діяльності Львівської оперної студії у підготовці співака. Визначене місце Львівської оперної студії серед подібних складових у структурі фахових музичних закладів України.

Ключові слова: фаховий музичний заклад, комплекс виховання співака-професіонала, сценічна практика, оперний театр.

Summary

Telishevskiy M.R. Opera Studio as a means of educating of a professional singer

The specific of activity of the Lviv opera studio is examined in preparation of singer. The determined location of the Lviv opera studio among similar constituents in the structure of professional musical establishments of Ukraine.

Key words: specialized educational musical institution, a complex education professional singer, stage experience, the Opera House.

Аннотація

Рассматривается специфика деятельности Львовской оперной студии в процессе подготовки профессионального певца.

Ключевые слова: специализированное учебное музыкальное заведение, комплекс воспитания певца-профессионала, сценическая практика, оперный театр.

Надійшла до редакції 20.09.2013 р.